

Aldona Snitkuvienė: Biržų grafai Tiškevičiai papildė 33 pasaulio muziejus

Antanas SEIBUTIS

Birželio 19 dieną Biržų krašto muziejuje „Sėla“ pristatytas Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus leidinys – dr. Aldonos Snitkuvienės knyga „Biržų grafai Tiškevičiai ir jų palikimas“. Ekspozitai iš grafų Tiškevičių kolekcijų pateko į trisdešimt tris pasaulio muziejus. Mes, biržiečiai, galime tik džiaugtis ir didžiuliuoti, kad Tiškevičių kultūrinio paveldo galime rasti Biržų muziejuje, Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Astravo dvaro sodyboje.

Knygos pristatymą dar gerokai prieš renginį atvyko gausi kauniečių delegacija, vadovaujama paties Nacionalinio M. K. Čiurlionio muziejaus direktoriaus Osvaldo Daugelio. Svečių tarpe – muziejaus darbuotojai, knygos autorė Aldona Snitkuvienė, redaktorius Petras Kimbris, dailininkė Milda Kairaitienė.

- ▶ Svečiai aplankė Biržų vietas, susijusias su grafais Tiškevičiais – Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, Astravo dvarą, senąją užtvanką – tiltą, o rūkoriai parduotuvėje, įsikūrusioje buvusiam dvaro sargo namelyje, papildė savo atsargas.
- ▶ Gausiai susirinkusiai publikai Biržų krašto muziejaus „Sėla“ direktorius Gintaras Butkevičius pristatė garbingus svečius bei

Aldona Snitkuvienė: The Biržai Counts Tiškevičiai Supplemented 33 World Museums

Antanas SEIBUTIS

The publication presents the new edition of the National M.K.Čiurlionis Art Museum, the book “The Biržai Counts Tiškevičiai and their Heritage” by Dr.Aldona Snitkuvienė. The book was introduced in the Biržai Regional Museum “Sėla” on 19 June. The Tiškevičiai cultural heritage is found in the National M.K.Čiurlionis Art Museum, the Biržai Regional Museum, Biržai St. John Baptist Church and in the homestead of the Astravas Estate. Works from the counts Tiškevičiai collections are exhibited in thirty three world museums. The book includes the material about the counts Tiškevičiai from Italy, the St.Petersburg Ermitage Museum (Russia), the Heidelberg University (the Netherlands), as well as from Kaunas and Vilnius archives. The author Dr.Aldona Snitkuvienė recalled various warm meetings and interesting family stories related to the collections. She highlighted that while writing the book she was inspired by the words of the count Eustachijus Tiškevičius, the pioneer of the Lithuanian museology, who resided in the Astravas estate for several years and wrote the book about Biržai in 1869: “It is not easy...to resurrect the past from the century-old sleep, and to make this past speak”. This new fundamental book, reflecting the part of the Biržai history, will be disseminated all over the world: it will be sent to 33 museums, 5 libraries in 15 world countries.

pranešė, kaip pats prisipažino, „ir malonią, ir nelabai ramią naujieną“: muziejui yra pasiūlyta įsigyti tris knygas iš grafų Tiškevičių kolekcijos, knygų tritomis pažymėtas Tiškevičių Biržų bibliotekos ekslibriu. Yra tik viena bėda – už jas prašoma didelė suma – 48000 litų. Muziejininkai ruošiasi atidaryti specialią sąskaitą ir tikisi gerų žmonių paramos.

► M. K. Čiurlionio Nacionalinio muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis pripažino, kad jo kolegės knyga – tai labai didelis darbas. Dr. Aldona rinko grafų Tiškevičių kolekcijų trupinėlius, išbarstytus po visą pasaulį. Apžvelgęs grafo Alfredo Tiškevičiaus kolekcijos įsigijimo peripetijas (Lietuvos Vyriausybė išpirko kolekcijos pagrindą) O. Daugelis pasidžiaugė nauja, 2 kg sveriančia knyga – tai Tiškevičių kultūrinių vertybių katalogas pasauliniu kontekstu.

► Apie įvairius malonius atradimus, apie įdomias šeimų istorijas, susijusias su kolekcijomis, savo mintimis pasidalijo pati solidžios knygos autorė daktarė Aldona Snitkuvienė. Autorė prisipažino, kad ją į priekį vedė labai įstrigę Lietuvos muziejininkystės pradininko, keletą metų gyvenusio Astravo dvare ir 1869 m. parašiusio knygą apie Biržus, grafo Eustachijaus Tiškevičiaus žodžiai: „Nėra taip lengva... prikelti iš šimtmečių miego praeitį, kad ši prabiltų apie save“.

► Patys pirmieji darbai – surinkta medžiaga apie grafus Tiškevičius iš Italijos, iš Rusijos Sankt – Peterburgo Ermitažo muziejaus, iš Olandijos Heidelbergo universiteto, iš Kauno ir Vilniaus archyvų. Pats sunkiausias darbas, kaip prisipažino dr. Aldona, perskaityti dokumentus ir laiškus – vieną Jono Tiškevičiaus laišką, parašytą labai neįskaitomai, teko tyrinėti net keletą mėnesių.

► Na, o epistolinį žanrą, t.y. laiškų rašymo meną, dr. Aldona, matyt, ypatingai gerai įvaldė – teko parašyti ir išsiųsti į įvairias šalis apie 800 laiškų. Autorė pasidalino su biržiečiais kai kuriais bendravimo su skirtingų šalių ir tautų kolegomis subtilybėmis – italai labai neskubėjo ir atsakydavo į laiškus tik itališkai, amerikiečiai iš Bostono atsakydavo dažnai neigiamai, visai nesigilindami ir neapsidairydami aplinkui, o vėliau paaiškėdavo, kad, pavyzdžiui, kitame kabinete būdavo labai vertingos informacijos.

► Susirašinėdama su Paryžiaus Luvro muziejaus Egipto skyriumi dr. Aldona sakė neturėjusi jokių problemų, tačiau jų iškilo (ir iš pradžių buvo neaišku, kodėl) susirašinėjant su to paties muziejaus Antikos skyriumi. Pasitelkus į pagalbą direktorių O. Daugelį dingo visos problemos, prasidėjo konstruktyvus bendravimas, reikėjo, kaip sako dr. Aldona, „aukštesnio lygio bendradarbiavimo“.

► A. Snitkuvienė dėkojo recenzentėms, redaktoriui Petriui Kimbriui, moksliniam redaktoriui Tadiui Rutkauskui, dailininkei Milda Kairaitienei, kurios darbu liko ypač patenkinta – juk ne juokas sudėlioti 1072 knygoje esančias nuotraukas! Multimedijos pagalba dr. Aldona susirinkusiems dar kartą priminė Biržų grafų Tiškevičių istoriją, plačiau papasakojo apie antrosios knygos dalies – Katalogo sudarymo principus. Iš viso į Katalogą yra įtraukti 1625 Tiškevičiams priklausę daiktai: maždaug du trečdaliai yra surasti, yra žinoma jų buvimo vieta pasaulyje, apie vieno trečdaliao daiktų buvimo vietas gaubia nežinia.

► Knygos redaktorius Petras Kimbrys šmaikščiai pradėjo dėstyti savo mintis, sakydamas, kad „Mišias aukoja kunigas (t.y. dr. Aldona), o aš tik klapčiukas“. Kaip vienas pirmųjų skaitytojų,

ponas Petras prisipažino, kad buvęs nepatenkintas pirmosios knygos recenzenčių išvadomis ir joms tai tiesiai pasakęs. Pasidalijęs mintimis apie ryšius tarp Europos, Biržų, Tiškevičių, prelegentas pasakė supratęs, kad biržiečiams ir nereikėjo eiti į Europą, nes tai ir yra Europos dalis, o grafai Tiškevičiai yra pasaulio kultūros veikėjai.

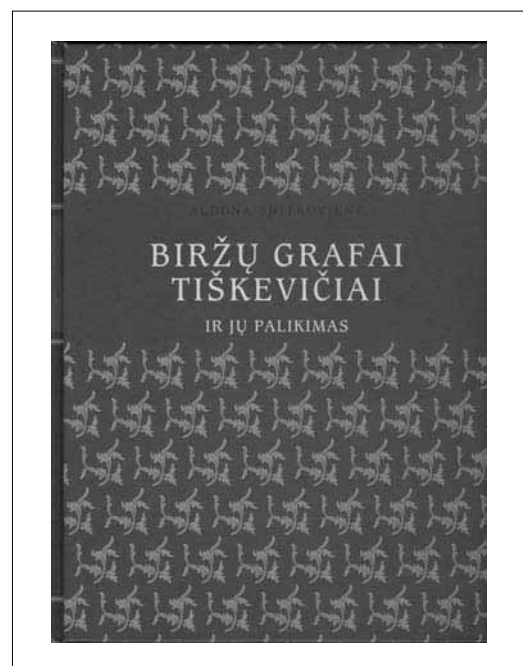
► Prasidėjus dovanų dalijimo metui, direktorius O. Daugelis dvi knygas padovanojo Biržų muziejui, knygą ir nuotrauką su Astravo dvaro interjeru įpareigojo perduoti „Siūlo“ fabriko vadovybei, Savivaldybei skirtą knygą atsiėmė rajono vicemeras Aurimas Frankas.

► Ši nauja fundamentali knyga, atspindinti Biržų istorijos dalį, plačiai pasklis po visą pasaulį – ji bus nusiųsta į 33 muziejus, 5 bibliotekas 15-oje pasaulio valstybių.

► Po gausybės sveikinimų, gėlių lavinų, skirtos svečiams ir, aišku, ypatingai knygos autorei dr. Aldonai Snitkuvenei, biržiečių laukė akistata su grafų Tiškevičių gyvenimu, tiesa, ne Biržų, bet Kretingos valdytojų.

► Aktoriai Virginija Kochanskytė ir Petras Venslovas įtaigiai perteikė to krašto žmonių atsiminimus apie grafo Juozapo Tiškevičiaus, jo žmonos Sofijos, sūnaus Aleksandro gyvenimus, pomėgius, aistras, gyvenimiškas subtilybes, nuopelnus žmonėms, Palangai, Kretingai ir visai Lietuvai; solistai Rita Preikšaitė ir Tomas Ladiga virpino širdis dainomis ir arijomis apie laukimą, amžinybę, meilę, pianistė Beata Vingraitė papirko biržiečius ne tik Oginskio polonezo garsais.

► Norintys prisiminti, pagerbti grafų Tiškevičių šeimą, galėjo dar kartą tai padaryti sekmadienį, birželio 22 dieną, 11 valandą – Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, kur buvo aukojamos Šv. Mišios už bažnyčios fondatorių grafą Joną Tiškevičių ir kitus šios šeimos, palikusios ryškų pėdsaką Biržų krašto istorijoje, narius. ■

Knygos „Biržų grafai Tiškevičiai ir jų palikimas“ viršelis. Dailininkė Milda Kairaitienė